

До
Председателя на научното жури,
определено със Заповед № Р-109-260/15.05.2023 г.
на Ректора на Медицински университет“ Проф. Д-р Параскев Стоянов“
гр. Варна

РЕЦЕНЗИЯ

от доц д-р Светлозар Спасов Спасов, д.м.- Ръководител на катедрата по съдебна медицина и деонтология на Медицински университет- Пловдив,

във връзка с процедура за защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС “Доктор” на *д-р Деяна Георгиева Велкова* от област на висше образование

7. Здравеопазване и спорт, професионално направление

7.1. Медицина,

Медицинска специалност-03.01.59 «Съдебна медицина и деонтология»– докторант на редовна форма на обучение в Катедрата по «Обща и клинична патология и съдебна медицина и деонтология» на Медицински университет“ Проф. Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна.

С протокол № 410 от 27.04.2023г. от първото заседание на научното жури съм определен да изготвя рецензия на научния труд, изготвен от кандидата д-р Деяна Георгиева Велкова по процедура за придобиване на образователна и научна степен « Доктор» в Медицински университет-Варна.

Приложено представям: Рецензия по дисертационен труд на тема „Съдебномедицинска идентификация по ушна мида” за присъждане на ОНС “Доктор” по медицина, научна специалност: съдебна медицина и деонтология, на *д-р Деяна Георгиева Велкова*, докторант на редовна форма на обучение в Катедра „ Обща и клинична патология, съдебна медицина и деонтология на МУ-Варна.

Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт.

Професионално направление 7.1. Медицина.

Докторска програма по научната специалност 03.01.59 „Съдебна медицина и деонтология“ (акредитирана специалност от НАОА за Медицински университет-Варна)

I. Данни за процедурата

Д-р Деяна Георгиева Велкова е асистент в Катедра „Обща и клинична патология, съдебна медицина и деонтология на МУ-Варна.

Тя е зачислена в същата Катедра като *докторант на редовна подготовка* за придобиване на научната и образователна степен „Доктор” по научната специалност „Съдебна медицина и деонтология” със заповед за зачисляване на Ректора на МУ-Варна Р-109-449/28.10.2020 година. Научен ръководител на проекта е доц. д-р Вилиям Доков, д.м.

С протокол № 410/127.04.2023 година д-р Велкова е *отчислена с право на защита* след положителна оценка на дисертационния ѝ труд от академичния състав на катедрата.

Отчисляването с право на защита е извършено на базата на решение на факултетния съвет на факултет „Медицина“ протокол № 2/04.05.2023 година по повод на депозираните доклади с вх. № 102-1048/27.04.2023г. от доц. д-р Деян Людмил Дженков, д.м. Ръководител на „Обща и клинична патология, съдебна медицина и деонтология“ и доклад с № 103-2078/09.05.2023г. от проф. д-р Йото Йотов, д.м. Декан на факултет „Медицина“ на МУ гр. Варна.

Процедурата по отчисляването с право на защита на докторанта д-р Деяна Георгиева Велкова е финализирана със заповед № Р-109-260/15.05.2023 година.

Процедурите по зачисляването и отчисляването на д-р Деяна Георгиева Велкова като докторант на редовна форма на обучение в Катедра „Обща и клинична патология, съдебна медицина и деонтология на МУ-Варна, Област на висше образование: **7. Здравеопазване и спорт.**; Професионално направление **7.1. Медицина.**; Докторска програма по научната специалност **03.01.59 „Съдебна медицина и деонтология“** (акредитирана специалност от НАОА за Медицински университет-Варна) **са проведени в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника** за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна

Представените от кандидата комплект материали на електронен носител за изготвяне на рецензия, както и дисертационен труд и автореферат на хартиен носител са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна

II. Биографични данни, кариерно развитие, постижения

1. Дата на раждане: 22.10.1991 година в гр. Кюстендил

2. Висше образование:

- 2010-2016 година; магистър, специалност „Медицина“, Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна

3. Специализация

- 2017-2021 година – специализация по съдебна медицина във МУ-Варна. Придобита медицинска специалност „Съдебна медицина и деонтология“

4. Заемани длъжности

- 2016-2021 година – лекар, SOS-център, „Дрийм бизнес солюшънс“ ООД

- 2017-2021 година – лекар-специализант, Клиника по съдебна медицина при УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД, гр. Варна

- 2021 година – до настоящия момент – лекар специалист по съдебна медицина, Клиника по съдебна медицина при УМБАЛ „Св. Марина“ ЕАД, гр. Варна

-2017-2021 година- асистент, през 2023 година - хоноруван преподавател, Медицински университет „Проф. Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна

7. Краткосрочни специализации

България и чужбина

8. Преподавателски опит

Ръководени занятия по учебни дисциплини: съдебна медицина и деонтология на студенти по медицина и дентална медицина

9. Членство в организации

International Academy of Legal Medicine

Forensic Anthropology Society of Europe

British association for Human Identification

Българско дружество по съдебна медицина

Български лекарски съюз

10. Владее на чужди езици- английски – средно ниво на владее.

III. Становище по дисертационни труд

По темата- същност и заглавие на работата

Обсъжданият от докторанта проблем на личностната идентификация е основен за съдебномедицинската наука и практика.

Историческите аспекти на идентификацията на човешката личност са твърде интересни и включват много опити на редица учени да успеят да стандартизират някои особености на човешкото тяло и да успеят да квалифицират и систематизират белези, мерки, показатели, които да позволят да се установи с достатъчна доза категоричност личността на подекспертен обект /човек/ или негови останки – мекотъкани и кости.

Известни са упоритите опити на френски полицаи и биометричен изследовател Алфонс Бертилион, който в средата и края на 19 век разработва и създава система за идентификация, базирана на физически измервания, да анализира и систематизира с цел идентификация антропобиометричните данни на изследваните. За времето си тази система е била ефективна и използвана до намирането на по-нови и по-точни методи на идентификация.

Исторически следват дактилоскопията, краниометрия и остеометрия, през 20-ти век кръвно-груповите и серологични експертизи, експертизи на косми и влакна. Напредва и съдебномедицинската стоматология, където идентификацията по зъбен статус е разработена до държавна политика в някои страни.

С научното откритие на ДНК идентификацията тя стана основен идентификационен метод от края на XX век и до днес.

В Р България основни изследователи на идентификацията са проф. Й. Йорданов, проф. Д. Радойнова, проф. д-р Иван Дойчинов, доц. д-р Павел Тимонов и др.

Представеният научен проект насочва вниманието на научната общност върху едно ново не само за страната / ново като изследване/, но и за света. Това изследване има значение и за разрушаване и на скептицизма по отношение на темата, изразяван от някои автори.

Вложен е много труд и енергия, което е изключително достойнство на избраната тема за изследване.

Получените резултати могат да бъдат използвани за потвърждаване на други изследвания, а след определена доказана практическа релевантност на методиката и като самостоятелен идентификационен метод.

След запознаване с представените материали прави впечатление изключителната упоритост на автора и научния му ръководител за преодоляване на редица методични проблеми и проблеми по стандартизацията на резултатите.

Познаване на темата

Въведението в темата достатъчно пропедевтично, дефинира проблема и обосновава идеята на проекта за изследването.

Литературният обзор е представен на 40 стр., което представлява 35,1 % от цялата работа, което представлява стандартен относителен дял на тази част на научния труд.

Литературният обзор е пълен, съдържа достатъчно данни, мотивиращи автора за избора на тема, разяснява проблематиката, дава основни теоретични данни по темата. Представени са автори от страната и от целия свят. Прави впечатление опита на дисертанта да обхване всички аспекти по темата, които биха били полезни при доказване на нулевата хипотеза. Ползвани са данни от учебници, енциклопедии, монографии, научно-популярни източници с различна давност, което обхваща почти цялото научно знание, относимо към изследването.

Цитирана е сериозна по обем и качество литературна база данни. Библиографията съдържа 123 коректно посочени литературни източника, 22 от които на кирилица и 101 източници на чужди езици. Обзорът е с добра структура, подредба и стил. Засегнати са всички аспекти, относими към темата и последващото изследване. В края на обзора е направен кратък анализ и изводи, които обосновават същността на темата и определянето на целта ѝ.

Целта на дисертационния труд е съответна на темата и с поставените задачи за постигането ѝ.

Задачите на научната работа са относими към целта, добре подредени, конкретни, ясни, точни.

Материалът и методите са годни за постигането на целта и изпълнение на задачите, както и цялостното разработване на темата. Сериозно достойнство на работата е разработване на статистическа карта за вписване и последваща обработка на материалите.

Второ сериозно достойнство на работата е разработената методика за фотографско изследване и документиране на резултатите, което явно е резултат от задълбочен анализ на първичните резултати и постоянно обновяване на методиката до достигане на окончателен отличен резултат в тази насока.

Методите са съобщени в обем 5 страници, вкл. със снимков и графичен материал, като са добре изяснени и за неподготвения читател описанието им е полезно и важно за оценка на целия проект.

Собствени изследвания и резултати:

Резултатите от направения анализ са представени текстуално и частично графично. Те са ясни, конкретни и отговарят на поставените задачи и целта на работата. От наличната база данни са извлечени целевите изводи и са представени по разбираем и ясен начин.

Трябва да отбележим изключително добрата и добре представена текстуално и графично статистическа обработка на установените стойности при измерванията.

Формулираните изводи, препоръки, заключение и претендирани приноси са представени в отделни глави. Те са ясни, релевантни, правилни и вярни. Аз приемам всички посочени приноси за действителни. Научният труд има уникален информационен принос за българската популация, като е една добра теоритично-практическа основа за бъдеща работа в това направление с практическа проверка на установените резултати с цел рутинно въвеждане на методиката в съдебномедицинската и криминалистическата практика, когато това е необходимо като допълнителен идентификационен метод.

Критични бележки почти нямам. Езикът и стилът на работата са строго по правилата на научния стил и кратко и ясно съобщават информацията. Информацията е нова за България, като самото изследване за експертни цели е ново.

IV. Оценка на задължителните публикации по тематиката на дисертационни труд:

Дисертантът представя една самостоятелна рецензирана статия:

Velkova D., Sex differences in anthropometric study of the auricle, Varna Medical Forum, 11 (2), 168-173.

В допълнение дисертантът представя и постер от участие в научна конференция:

Velkova D. The external ear as a tool for human identification – a review. Spring Conference "Identification of the Living", British Association for Human Identification (BAHID), 10th April 2021

Те имат необходимата научна стойност и представят етапи от изработване на дисертационния труд.

V. Авторефератът отговаря на научните изисквания за тази форма и отразява проведените изследвания, резултати, изводи и заявени приноси.

VI. Обща оценка на работата:

Представеният дисертационен труд на д-р Деяна Георгиева Велкова е в обем от 114 страници, включващ 39 таблици и 40 фигури, 2 приложения.

Библиографията съдържа 123 коректно посочени литературни източника, 22 от които на кирилица и 101 източници на чужди езици.

Трудът е написан на граматически и стилово издържан език, структуриран в изискуемия от закона раздели – въведение, литературен обзор, цел, задачи, хипотези, материал и методика на изследванията, резултати и обсъждане, изводи, заключение, приноси, библиография, което е в съответствие със законовите изисквания към такава работа.

Обсъждането, изводите, препоръките и заключението в дисертационния труд на д-р Велкова е в изпълнение на целта и задачите и оформя сравнително ясна позиция на автора по обсъждания проблем, изхождаща от получените резултати. Направените изводи са ясни, конкретни и отразяват изпълнението на темата, целта и задачите на дисертационния труд. Доказани са работните хипотези на работата.

Всичко това ми дава основания да препоръчам на членовете на Научното жури да гласуват **положително** за присъждане на **образователна и научна степен “Доктор”** по съдебна медицина и деонтология на д-р Деяна Георгиева Велкова за разработения от нея дисертационен труд „*Съдебномедицинска идентификация по ушна мида*”.

06.06.2023 г.

Подпис:

Доц. д-р Светлозар Спасов